

Homoseksualiteit zondig? Welnee!

Het zou zomaar kunnen dat velen dit artikel te kort vinden. Boeken worden geschreven over dit onderwerp. Een artikel van enkele kantjes zou het onderwerp tekort doen. Er zou niet genoeg nuance zijn. Het onderwerp is er trouwens ook veel te gevoelig voor. Misschien was het beter als dit artikel nooit geschreven was. In de doofpot ermee?

Als er een duidelijk voorbeeld is van iets waar een (krampachtig) vastgehouden traditie veel leed en onbegrip veroorzaakt, dan is het wel hoe 'de kerk' omgaat met homoseksuelen.

Een traditie noem ik het en meer wil ik het niet noemen. Natuurlijk geloof ik dat er mensen zijn die ervan overtuigd zijn dat het Gods wil is en nu eenmaal in de Bijbel geleerd wordt en dat wie het daar niet mee eens is, de mens boven God plaatst. Dat betekent niet dat het ook zo is. Er zijn ook mensen die het niet eens zijn met die traditie en toch ook de Bijbel serieus nemen en God gehoorzaam willen zijn.

In dit artikel wil ik de stelling verdedigen dat de Bijbel ruimte geeft voor homoseksualiteit, zoals er ruimte is voor heteroseksualiteit: binnen een relatie op basis van trouw.

Het 'genuanceerde' standpunt

Het kerkelijke standpunt wordt door sommigen genuanceerd genoemd. Voor de duidelijkheid zal ik dit standpunt hier kort samenvatten.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de homofiele gerichtheid, de homofiele geaardheid en het homoseksueel handelen. Het verschil tussen die eerste twee is dat bij een homofiele gerichtheid de gerichtheid zou kunnen veranderen terwijl dat bij een homofiele geaardheid niet het geval is. Iemand is dus homofiel (geaardheid) of voelt zich homofiel (gerichtheid) en daar is op de korte termijn niets aan te doen dan het te accepteren. Wij christenen hebben elkaar lief, dus we accepteren een homofiel *zoals hij/zij is*. Een homofiel mag echter niet overgaan tot het handelen dat voor hem/haar natuurlijk is! Homoseksualiteit staat namelijk haaks op de scheppingsorde en op de instelling van het huwelijk. Bovendien wordt het expliciet verboden in de Bijbel. Tenslotte hebben we nu eenmaal allemaal een last, een kruis te dragen: voor de homofiel is dat de levenslange eenzaamheid, en de voortdurende neiging om toe te geven aan zondige verlangens.

Iemand accepteren zoals hij is. Een magische formule die succes garandeert. Wie die formule gebruikt hoeft zich niet schuldig te voelen. Het is fijn als je mensen accepteert zoals ze zijn, ook al weerhoudt je ze er vervolgens van een belangrijk onderdeel van het leven: het aangaan van liefdesrelaties en alles wat daarbij hoort. Het is bovendien fijn om vast te kunnen houden aan een eeuwenoude traditie, dan heb je minder kans op ruzie met conservatieven in de kerk.

Een traditie is niet per definitie slecht omdat het een traditie is. Wat voorop moet staan is de vraag wat de Bijbel precies leert en welke mogelijkheden er zijn voor het begrijpen van de teksten die we in de Bijbel vinden.

Uit het Oude Testament

Allereerst het Oude Testament. Er zijn verschillende teksten waarin expliciet hoererij, zoals tempelprostitutie in dienst van de Moloch, afgekeurd wordt, bijvoorbeeld Deuteronomium 23:18. De teksten in Leviticus zijn algemener. In Leviticus 18:22 en in Leviticus 20:13 staat dat een man niet het bed mag delen met een man zoals met een vrouw, want dat is gruwelijk.

Er zijn verschillende redenen waarom deze algemene tekst niet hoeft te gaan over alle vormen van homoseksualiteit, zoals homoseksualiteit binnen een relatie van liefde en trouw. Twee Joodse rabbi's, Arthur Waskow en Gershon Caudill, schrijven bijvoorbeeld dat het opgevat kan worden als een man die seksueel contact heeft met een andere man *alsof met een vrouw*, dus *doen-alsof, fantaserend*. Als het ging om alle vormen, zo wordt gesuggereerd, dan zou er gestaan hebben dat een man niet het bed mag delen met een man, zonder de toevoeging "zoals met een vrouw".

Waskow en ook anderen schrijven daarnaast dat er in de culturen van die tijd (ook de Hebreeuwse) op seksueel gebied vooral onderscheid werd gemaakt tussen een dominante/actieve persoon en een onderdanige/ontvangende persoon. Wie als man de ontvangende rol innam, zou zich daarmee verlagen tot het niveau van vrouwen. Vrouwen waren, net als kinderen en slaven, eigendom van de man, die naar het beeld van God geschapen was. Wie een man behandelde zoals een vrouw, reduceerde die man tot eigendom en vervuilde zo het beeld van God.

Andere bronnen stellen dat deze wetten bedoeld waren om het volk Israël te onderscheiden van de Kanaänitische volken met hun homoseksuele tempelprostitutie.

Tenslotte kan met een beroep op allerlei teksten uit het N.T., zoals Galaten 4:4-11, Kolossenzen 2:16-23, Hebreeënen 9:10, Romeinen 13:8-10 en 1 Timoteüs 4:1-5, worden gesteld dat de wetten van het Oude Testament enkel voor het volk Israël tot de komst van Christus golden en dat alle geboden uit het Oude Testament in feite vervangen zijn door het dubbele liefdegebod. De wet vindt zijn vervulling in de liefde.

Dat wat betreft het Oude Testament. Men zou nog kunnen speculeren dat liefde voor het gelijke geslacht vanwege de culturele beperkingen niet bekend was of dat liefde maar een beperkte rol speelde in relaties, maar dat is denk ik niet meer dan speculatie. Er zijn genoeg aanknopingspunten om aan te nemen dat de teksten uit Leviticus homoseksuele christenen niet verbieden om homoseksuele relaties op grond van liefde en trouw aan te gaan.

Uit het Nieuwe Testament

Er zijn drie teksten in het Nieuwe Testament die gerelateerd zijn aan homoseksualiteit. Dat zijn 1 Korintiërs 6:9-10, 1 Timoteüs 1:8-10 en Romeinen 1:26-27.

Bij de teksten in 1 Korintiërs en 1 Timoteüs worden de woorden in de NBV correct vertaald met *schandknappen* en *knapenschenders*. Het gaat niet over homoseksualiteit in het algemeen, maar over een specifiek verschijnsel in vooral de Griekse cultuur: pederastie. Het was een gewoonte in de Griekse cultuur dat jongens als onderdeel van hun opvoeding seksuele contacten hadden met oudere

mannen. In die tijd begonnen ook de Romeinen deze gewoontes over te nemen. In 1 Korintiërs en 1 Timoteüs gaat het duidelijk over deze pederastie.

Dan blijft Romeinen 1:26-27 over: Daarom heeft God hen uitgeleverd aan ontterende verlangens. De vrouwen hebben de natuurlijke omgang verruild voor de tegennatuurlijke, en ook de mannen hebben de natuurlijke omgang met vrouwen losgelaten en zijn in hartstocht voor elkaar ontbrand. Mannen plegen ontucht met mannen; zo worden ze ervoor gestraft dat ze van God zijn afgedwaald.

Predikant Maarten van Loon is begin 2011 afgestudeerd op deze teksten en zijn conclusie is dat er geen ruimte is voor acceptatie van homoseksualiteit, hoewel hij ook aangeeft dat hij niet begrijpt wat het nut is van het verbieden van homoseksualiteit. In zijn afstudeerscriptie, die in boekvorm is uitgegeven onder de titel *In Liefde En Trouw?*, schrijft hij onder andere dat als deze tekst niet in de Bijbel had gestaan, we nu waarschijnlijk een hele andere visie op homoseksualiteit zouden hebben.

Cruciaal in zijn betoog is de aanname dat de tekst in Romeinen 1:26-27 een standpunt van Paulus is. Dit hoeft niet zo te zijn, sterker nog, ik ben ervan overtuigd dat het niet zo is.

Enkele jaren geleden is er namelijk een tamelijk dik en uitgebreid boek uitgekomen van Douglas Campbell, getiteld *The Deliverance of God*. Hierin werkt hij uit dat de eerste vier hoofdstukken van Romeinen de laatste eeuwen verkeerd worden begrepen. De opvatting van Campbell is dat Paulus hier Joodse propaganda citeert. Deze visie op Paulus is niet per se nieuw, maar is in de loop van de geschiedenis op de achtergrond geraakt. Het is bijbelwetenschappers eerder al opgevallen dat er een sterke overeenkomst is tussen Romeinen 1:18-32 en Wijsheid 13-14. Wat Paulus hier gebruikt is een stijlfiguur genaamd *prosopopoeia*, ofwel een fictieve dialoog.

Paulus gaat in debat met een fictieve tegenstander, om die fictieve tegenstander vast te laten lopen. In hoofdstuk 2 reageert Paulus op zijn fictieve tegenstander en in hoofdstuk 3 ontstaat een dialoog met vragen en antwoorden. In het boek Wijsheid wordt het standpunt uiteengezet dat God het Joodse volk heeft uitgekozen en dat ze daarom niet zondigen zoals de heidenen. Paulus stelt juist dat Joden en Grieken voor God gelijk zijn en dat ook Joden schuldig zijn voor de wet. Hij keert de argumentatie van de fictieve tegenstander tegen hem.

Dialogen komen vaker voor in de Bijbel, bijvoorbeeld in Maleachi. Ook Paulus redeneert vaker door middel van vragen en antwoorden; het was dan ook een gebruikelijke retorische techniek in die tijd.

Romeinen 1:18-32 moet dus niet opgevat worden als een standpunt van Paulus, maar als het standpunt van een fictieve tegenstander waarop Paulus reageert. Het betoog van een typische Joodse rabbi uit die tijd is dat de heidenen zich overgeven aan tegennatuurlijke omgang. Dit bleek onder andere uit de toenemende pederastie bij de Romeinen, zoals het bij de Grieken al gewoon was. De Joodse rabbi wijst erop dat de heidenen slecht zijn en dat God hen heeft overgegeven aan hun zondige aard.

Het kan daarom niet bewezen worden dat Paulus het eens was met het standpunt van de fictieve tegenstander met betrekking tot homoseksualiteit. Hiermee valt de onderbouwing voor het

standpunt dat homoseksualiteit per definitie zondig is weg. Maar zelfs als Paulus wel achter het standpunt in Romeinen 1:26-27 zou staan, zoals Van Loon suggereert, betekent dit nog steeds niet dat elke homoseksuele relatie zondig is.

Paulus leefde in een compleet andere wereld dan wij. Wat hij schreef was voor die tijd vooruitstrevend, vernieuwend, verbeterend. Dit geldt ook al voor de wetten van het Oude Testament. Sommige daarvan vinden wij nu misschien belachelijk, maar waren in die tijd juist op hun plaats. Hetzelfde geldt voor regels over slavernij: een behoorlijk verbetering ten opzichte van de status quo. Zelfs over Mohammed beweert men dat zijn visie in de wereld van toen zeer gunstig was voor vrouwen, terwijl men daar in deze tijd heel anders over denkt.

Ook Paulus geeft allerlei regels met betrekking tot vrouwen die wij nu belachelijk vinden, maar die destijds nuttig waren om bepaalde excessen te voorkomen. Lees 1 Timoteüs 2:8-15 maar eens. Ik ken weinig mensen die ervan overtuigd zijn dat deze opdrachten ook in onze tijd nog nageleefd moeten worden. Dit is geen reden om al te gemakkelijk voorschriften van tafel te vegen, maar wel een reden om het enorme gat tussen onze cultuur en de cultuur van die tijd in de gaten te houden.

Bovendien kan men zich afvragen: wat is een natuurlijke omgang en wat is een tegennatuurlijke omgang? Gaat Romeinen 1 er vanuit dat elke vorm van homoseksualiteit tegennatuurlijk is of dat losbandigheid, tempelprostitutie en pederastie tegennatuurlijk zijn? Zelfs als we stellen dat Paulus het hele idee dat een man een man zou kunnen liefhebben en een vrouw van vrouwen zou kunnen houden verwerpelijk vond, is het toch begrijpelijk dat Paulus er zo over dacht. Voor een heterofiel is homoseksualiteit tegennatuurlijk, maar op dezelfde manier is heteroseksualiteit voor een homofiel tegennatuurlijk. Het is bovendien niet bekend of Paulus op de hoogte was van de mogelijkheid dat sommige mensen homofiel zijn. Het wordt wel genoemd in de Griekse literatuur en kwam sporadisch voor in die tijd, maar dat wil niet zeggen dat Paulus hiermee rekening hield of er iets van wist.

Voorlopige conclusie

In dit artikel heb ik een overzicht gegeven van alle vijf teksten in de Bijbel die specifiek over homoseksualiteit gaan. Bij de twee teksten in Leviticus heb ik een aantal verschillende bestaande interpretaties genoemd. De teksten in 1 Korintiërs en 1 Timoteüs gaan over pederastie. Bij de tekst in Romeinen 1:18-32 heb ik verwezen naar de stelling van Campbell dat Paulus hier niet zijn eigen betoog houdt, maar een typische Joodse rabbi aan het woord laat, om vervolgens met hem fictief in discussie te gaan.

Ik denk dat de Bijbel duidelijk is over ontucht, ontrouw, tempelprostitutie en pederastie. Op grond van de Bijbel zijn er echter ook redenen waarom het wel goed is als homoseksuelen hun gerichtheid of geaardheid ook in praktijk brengen door een relatie op basis van liefde en trouw aan te gaan. Relaties op basis van liefde en trouw passen uitstekend bij een christelijke levensstijl. Zowel heteroseksuelen als homoseksuelen zijn door God geschapen met verlangens. Het is niet goed als een mens alleen is. Voor beide groepen is er een *natuurlijke omgang*. Voor de heteroseksuele is dat met het andere geslacht, voor de homoseksuele is dat met hetzelfde geslacht. Is het dan niet

verwonderlijk dat veel homoseksuelen enkel de keuze krijgen tussen een tegennatuurlijke omgang of levenslange eenzaamheid?

Veel gelovigen beweren wel dat zij homoseksuelen accepteren *zoals ze zijn*. Heb de zondaar lief, maar niet de zonde, zegt men dan. De Bijbelse basis hiervoor is uiterst fragiel, zoals hopelijk uit het bovenstaande betoog duidelijk is geworden.

In de loop van de eeuwen en zeker in de laatste eeuw is er veel veranderd. De slavernij is afgeschaft. Veel statusverschillen tussen mensen op basis van geslacht of afkomst zijn verdwenen. De mogelijkheid dat sommige mensen homofiel *zijn* is eeuwenlang niet erkend, maar is voor velen nu een feit. Om met de kennis van nu mensen er alsnog van te weerhouden om op een goede, opbouwende manier relaties te ontwikkelen lijkt mij immoreel: gezonde relaties zou men juist moeten koesteren in plaats van verhinderen.